

सहायक प्राध्यापक परीक्षा-2024

द्वितीय प्रश्न-पत्र

पाठ्यक्रम-मराठी

इकाई I मराठी भाषा आणि भाषाविज्ञान

- भाषिक व्यवहार, भाषा उत्पत्तीचे विविध सिद्धांत
- मराठी भाषेचा उत्पत्तीकाल, मराठी भाषेची प्रारंभकालीन जडणघडण
- मराठी भाषेचे कालिक भेद, प्रांतिक भेद आणि बोलीभाषा
- मराठी आणि अन्य भाषा : आदानप्रदान व परस्परसंबंध (हिंदी, गुजराती, तामिळ, कन्नड, तेलगू, बंगाली)
- आधुनिक भाषाविज्ञान : स्वरूप व अंतरंग

इकाई II प्राचीन-मध्ययुगीन मराठी वाङ्मयाचा इतिहास

- वाङ्मयेतिहास : संकल्पना, स्वरूप व प्रकार
- प्राचीन मराठी वाङ्मयाची निर्मितिप्रक्रिया व जडणघडण
- प्राचीन-मध्ययुगीन पंथ व संप्रदाय यांची साहित्यनिर्मिती
- मराठी संतसाहित्य (प्रमुखतः संत ज्ञानेश्वर, संत नामदेव, संत तुकाराम, संत एकनाथ, संत रामदास, संत चोखामेळा इत्यादी) : स्वरूप, वैशिष्ट्ये व अंतरंग
- मराठी शाहिरी वाङ्मय : स्वरूप, वैशिष्ट्ये व अंतरंग

इकाई III स्वातंत्र्यपूर्व मराठी वाङ्मयाचा इतिहास

- अव्वल इंग्रजी कालखंडातील मराठी साहित्याची निर्मितिप्रक्रिया
- एकोणिसाव्या शतकातील महाराष्ट्रीय प्रबोधनपूर्व व आधुनिक मराठी साहित्याची जडणघडण
- मराठी नियतकालिकांचे वाङ्मयनिर्मितीतील योगदान
- मराठी निबंधवाङ्मय : स्वरूप व वाटचाल
- स्वातंत्र्यपूर्व विविध वाङ्मयप्रकार (कथा, कादंबरी, नाटक, चरित्र, आत्मचरित्र) यांची ऐतिहासिक वाटचाल

इकाई IV स्वातंत्र्योत्तर मराठी वाङ्मयाचा इतिहास

- स्वातंत्र्योत्तर परिवर्तनप्रक्रियेचा मराठी साहित्यावरील प्रभाव
- स्वातंत्र्योत्तर मराठी कादंबरीतील विविध प्रवाह व लघुनिबंध
- स्वातंत्र्योत्तर मराठी कथेतील विविध प्रवाह व प्रवासवर्णन
- स्वातंत्र्योत्तर मराठी नाट्यसृष्टीतील स्थित्यंतरे
- स्वातंत्र्योत्तर चरित्र-आत्मचरित्रांची वाटचाल व अन्य स्फूट वाङ्मय प्रकार

इकाई V साहित्यशास्त्र

- काव्यलक्षण, काव्यप्रयोजन, प्रतिभाविचार
- शब्दशक्ती, अलंकारविचार
- ध्वनिविचार, रीतिविचार
- वक्रोक्तिविचार, औचित्यविचार
- बा.सी. मर्ढेकर, शरच्चंद्र मुक्तिबोध, रा.भा. पाटणकर, भालचंद्र नेमाडे यांचा साहित्यविचार

इकाई VI मध्ययुगीन – आधुनिक कविता

- मध्ययुगीन कवितेची आशयतत्त्वे व अभिव्यक्तिरूप
- मराठी आधुनिक कवितेची परंपरा
- मराठी नवकवितेची परंपरा
- साठोत्तरी मराठी कवितेतील विविध प्रवाह
- समकालीन मराठी कवितेचे स्वरूप – नव्यदोत्तर मराठी कवितेच्या संदर्भात

इकाई VII मध्ययुगीन- आधुनिक गद्यवाङ्मय

- मराठी महानुभाव गद्यवाङ्मय
- मराठी बखरवाङ्मय
- एकोणिसाव्या शतकातील गद्यवाङ्मयाचे स्वरूप
- मराठी ललितगद्य : स्वरूप व अंतरंग
- मराठी वैचारिक गद्य : आशयतत्त्वे

इकाई VIII मराठी समीक्षा

- समीक्षा : संकल्पना व स्वरूप
- समीक्षेचे कार्य व समीक्षा व्यवहार
- सैद्धांतिक समीक्षापद्धती : स्वरूप व प्रकार
- उपयोजित समीक्षापद्धती, सौंदर्यवादी समीक्षापद्धती
- मराठी समीक्षेची ऐतिहासिक वाटचाल

इकाई IX मराठी साहित्यप्रवाहांचा अभ्यास

- मराठी लोकसाहित्य : स्वरूप व अंतरंग
- दलित, आंबेडकरी साहित्यप्रवाह : स्वरूप व अंतरंग
- मराठी ग्रामीण साहित्य : स्वरूप व अंतरंग
- मराठी स्त्रीवादी साहित्य : स्वरूप व अंतरंग
- मराठी आदिवासी साहित्य व मराठी मुस्लिम साहित्य

इकाई X मध्यप्रदेशीय मराठी साहित्य

- मध्यप्रदेशीय मराठी कादंबरी
- मध्यप्रदेशीय मराठी कथा व कविता
- मध्यप्रदेशीय मराठी नाटक व इतर साहित्य प्रकार
- होळकरशाहीतील मराठी साहित्य
- मध्यप्रदेश मराठी साहित्य अकादमी व अन्य साहित्यिक संस्थांचे कार्य

---XXX---

